

Toen ik de eerste keer op het kamp kwam, zette ik m'n fiets op slot. Je kon nooit weten wat die jongens in hun schild voerden. Komt er een man naar me toe die zegt: Dat moet je niet doen. Dat is een bewijs dat je ons wantrouwt! Op dat moment dacht ik: Hé kijk! Op alle ogenschijnlijk kleine dingetjes moet je letten. De mensen denken: Evangeliseren? Da's een beetje preken. Maar daar komt veel meer voor kijken. Je moet bij dit werk meer leren wat je niet, dan wat je wel moet doen. En wat je niet moet doen leer je niet op een achterzaterdagmiddag. Ik doe dit werk nu vijftig jaar. Op de dag af kan ik het niet zeggen. Het was in 1912. Ik was twintig jaar. Nu is het 1962 en ik ben zeventig — op 12 oktober althans hoop ik het te worden. Dus die vijftig jaar zijn niet gelogen. En nu een artikel in De Spiegel? Onder één voorwaarde dan: het gaat niet om mij. Het werk moet voorop staan. Ik heb het vijftig jaar mogen doen en dat is geen verdienste, maar een voorrecht. Dus Soli Deo Gloria — God alleen de eer! Ik wil het artikel dan zien als waardering voor het werk. Waardering is goed, het beurt je altijd weer op. Ik zeg steeds, niet bij wijze van spot, begrijpt u me goed, maar als opmerking: de mensen sjouwen steeds met bloemen bij iemands dood. Dan zeg ik altijd: geef ze tijdens het leven, dan hebben de mensen er wat aan, begrijpt u?

Op de dag die ik nu niet meer weet, beleegde de Gereformeerde kerk van Baarn een Evangelisatie-bijeenkomst. De spreker wist me bijzonder te boeien. Ik kan niet zeggen dat ik volbloed doordrongen was van de noodzaak van evangeliseren. Ik wist nauwelijks wat het was. Toch voelde ik de drang het ook te gaan doen. Want van huis uit had ik... hoe moet ik het zeggen... uh... gevoel voor de ellende en de armoe van andere mensen. Dat had ik van moeder georven. Die was ook altijd bezig voor zieke mensen, met eten koken enzo.

Dus ik begon bijeenkomsten te houden en jeugdclubs te leiden. Ik kwam elke dag langs het woonwagenkamp van Soest, want ik werkte in Amersfoort, als huisschilder. Opeens bedacht ik: de mensen in dat kamp horen er ook bij! Op een zondag ben ik er heen gegaan, met lood in m'n schoenen, dat mag u gerust weten. Zou ik er uit gegooid worden? Het viel mee. Na een paar maanden zelfs rekenden de mensen er al op. Zo heb ik, een beetje gek gezegd misschien, een praktijk opgebouwd."

De heer D. Hornsveld, een vriendelijk, statig, bejaard en gemoedelijk, maar als het moet fel reagerend baasje, met een grappig wit sikje en glinsteroogjes achter zijn brilleglazen, wonend aan de Kolonieweg in Soest, begiftigd met de kunst zich heel plastisch uit te drukken, is in het gehele Gooi en zijn wijde omgeving een bekende bezoeker van de woonwagenkampen. Vanaf een klein, aan zijn bestelauto bevestigd podiumpje, vertelt hij de mensen uit de Bijbel. Hij reist er voor naar Amersfoort (het grootste kamp van Nederland, 160 wagens), naar Nijkerk en Harderwijk, naar Bussum, Bunschoten en Baarn. Hij laat de kinderen versjes zingen, vertelt hun, met behulp van zelf gemaakte plaatboeken, Bijbelse geschiedenissen en tracht over de hoofden van de kinderen heen de ouden te bereiken. In de zomermaanden gaat hij er drie of vier maal per week op uit om straatpredikingen te houden. Hij is een bekende verschijning in plaatsen als Barneveld, Putten, Spakenburg, Baarn, Soest, Amersfoort, Ermelo, Harderwijk, Laren, Vreeswijk en Vianen. Hij organiseert in de wintermaanden samenkomsten voor volwassenen in Soest, Maartensdijk en Utrecht. Hij verzorgt, via advertenties in dagbladen, een Bijbel-actie. Hij leidt kinderclubs, bezoekt sanatoria en bejaardentehuizen, thuisliggende zieken, vakantiekolonies en vakantiecampen, in alles actief bijgestaan door zijn vrouw.

Vele namen heeft hij door dit werk gekregen: Opa, Ouwe Sik of Kranteboer

bij de woonwagenbewoners, Ome Dik bij de jeugd van de clubs. Daarmee zou alles bij dit jubileum gezegd kunnen zijn.

Alles?

„Die namen, och, dat moet je je kunnen laten aanleunen. Als je daarover valt, ben je weg. Kwaad menen doen ze het niet. Je moet niet denken dat die kampen door gespuis worden bevolkt. Wat mij zo bezig hield was, dat de kerken de kampen vrijwel verwaarloosden. Dat kon ik niet goed hebben. Al gauw ervaarde ik dat die mensen opstaan voor het Evangelie. Het is alleen zaak hoe ze aan te pakken. En te bedenken dat onze kerkse manieren hun niets zeggen. Ik praat nooit over „zonde”. Ze weten niet wat dat is. „Kwaad doen” — dat verstaan ze wel. En dan moet je je in alle situaties kunnen aanpassen. Ik kom eens op het kamp en een vrouw vraagt me: Meneer, mag ik u de waarheid lezen? Dan moet je niet zeggen: Nee, want dat is uit den boze. Ik zeg: Wat kost dat?

„n Kwartje.”

„Oh, maar dat kan ik goedkoper.”

„Wat? Kent u dat ook, zwarte kunst?”

„Jawel, alleen is mijn kunst niet zwart, maar wit als sneeuw.”

„Kijk, dan heb je een aanknopingspunt. Je hebt ze nieuwsgierig gemaakt, er bestaat even een band tussen jou en hen.

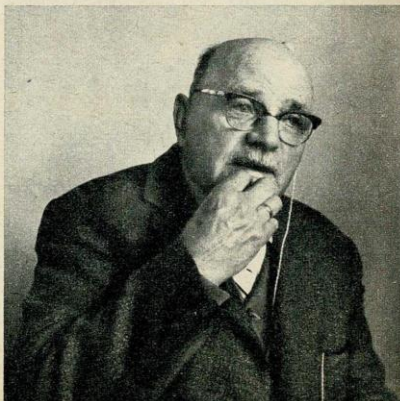
Zeg ook nooit jij en jou tegen ze. Zij hebben een sterk ontwikkeld eergevoel. Als een jongen onder de vertelling voortdurend de meiden zit te pesten door ze met een speld in de kuiten te prikken, dan stuur ik zo'n joch niet weg. Je moet ook niet boos worden. Ik roep hem naar voren en ik laat hem boeken vasthouden. Dan heb ik geen

Vijftig lange jaren zoekt de heer D. Hornsveld nu al contact met mensen, waarbij hij voor niets en niemand uit de weg pleegt te gaan.

”Je bent

last meer van hem, maar wel gemak. En hij is verguld als de haan op de kerktoren. Als een meid je van achteren een natte vaatdoek in je nek slingert, moet je net doen alsof er niets aan de hand is. En als kerels de uitlaat van je auto met doeken volproppen, lach je hartelijk mee. Een evangelist moet twee dingen hebben: de liefde van Christus en de huid van een olifant. Er komt eens een man naar me toe die zegt: Meneer: ik bewonder u. Ik had die jongens allang doodgeslagen. Ik zeg tegen hem: Ik kom hier niet om dood te slaan. Ik kom juist

„Toen dacht ik: hé, ook op die kleine dingen moet je letten...”

moet er zijn, nietwaar? Het huisschilderen veranderde ik later in reclameschilderen, siertekenen en calligrafieren. Zo ging ik drie dagen werken en drie dagen evangeliseren. Wij hadden negen kinderen — een groot gezin, of niet soms? Maar ik geloof dat ik kan zeggen dat alles goed verlopen is.

In 1951 kreeg ik plotseling de kans full-timer te worden. Ik heb dat gezien als een geschenk van God. Hier vlak achter stonden Canadese jongens op wacht. Ik nodigde ze eens op de koffie en zij bleven komen. Toen zij thuis waren, correspondeerden wij trouw. Een zuster van een van de jongens, zo schreef hij, zou naar Duitsland komen, uitgezonden door de Hope Bible Mission. Maar om de een of andere reden ging dat niet door en toen werd ik gevraagd of ik voor de Mission in Nederland wilde werken. Ik heb dat met beide handen aangepakt. Ik heb het niet in alles met ze eens. Zij zijn methodistisch. Zij willen direct resultaat zien. Maar bij evangeliseren moet je geen haast hebben. Je moet de mensen ruimschoots de tijd geven om rustig na te denken. Maar nu ben ik zover dat ze me bezig laten zoals ik denk dat het goed is.

Het liefst van alles houd ik straatpredikingen. Dat leeft en je krijgt heel mooie contacten. Er is veel nood onder de mensen. Je bent net een medicijnman, want iedereen komt naar je toe. Het is ook heel moeilijk, want overal waar het Evangelie wordt verkondigd, ligt de duivel op de loer. We hebben het gehad in Soesterberg dat we aan de ogen van sommige mensen konden zien: de klare duivel zit in jullie. En dan de reacties. In Vianen staan eens wat kinderen en twee vrouwen te luisteren. Dan moet je doorgaan, want achter de ramen luisteren ze ook. Op eens komt een man op bitsse toon vragen, waar dat vanuit gaat. Ik zeg: Bedoelt u soms van welke richting? Nou, wij hebben een heel heterogeen

ALS JE DE KINDEREN HEBT komen de ouders ook wel, heeft de heer Hornsveld ondervonden. En zo ziet men hen steeds weer naar de woonwagenvakanties gaan om daar te vertellen over de grote Medicijnman. Amper is de geleidswagen in het kamp gearriveerd of de kinderen kliften erom samen.

net een medicijnman... ”

om het leven te brengen. En dan hun solidariteit. Als twee jongens ruzie hebben, probeer er nooit tussen te komen. Want dan krijg je beide partijen tegen je. Soms zijn ze bijzonder eensgezind. Ik heb eens meegemaakt dat, toen een ouwe man was gestorven, op de dag van de begrafenis alle mannen, maar dan ook allemaal, bezig waren de weg te egaliseren. Ieder kultje moest er uit, want Opa moest rustig worden begraven. De lijkkoets mocht in geen geval hobbelen.

Bij het vertellen werk ik veel met plaatboeken. Ik teken ze zelf en naar

aanleiding daarvan vertel ik de geschiedenissen. De kinderen komen om je heen staan, de ouderen volgen vanzelf. Plaatjes kijken doet iedereen graag, nietwaar? Denk maar aan de geïllustreerde tijdschriften. Als ik op het kamp kom met een stapel Spiegels, zeggen ze: Heb-ie plaatjeskranten bij je baas? Geef maar hier!

Over de kampen kan ik wel honderd verhalen doen. U zou hier vanavond tien uur nog zitten. Laat ik wel zeggen dat ik door de bank genomen het liefst met Romeinse zigeuners te doen heb. Die zijn beleefd en innemend. Ik kwam

eens bij hen toen ze juist een kampvuur hadden gemaakt en wilden beginnen met zingen. Dan zeggen ze: We zullen stil wezen meneer. Vertelt u maar hoor! Dan zeg ik: Nee, spelen jullie nou eerst, want ik wil graag luisteren. Dat duurt dan zo een half uur, want ze zijn zo nog maar niet uitgezongen. Dan kom ik aan de beurt. Kijk, zo heb ik ook hier weer even contact gelegd.

Het was altijd mijn wens full-timer te worden. Maar daar zag het de eerste veertig jaar niet naar uit. Ik ben een profeet die brood eet en dat brood

gezelschap, met baptisten en...

Nee, dat was niet goed. Het moest van de kerk uitgaan, zei-die.

Ik zeg: Wat is de kerk? Bedoelt u dat gebouw hier? Als er morgen watersnood is, worden er koelen in gezet en dan is het een koeienstal. Of bedoelt u de dominee en de ouderlingen? Als die doodgaan, zou de kerk dood zijn. De kerk is toch Jezus Christus en uit Zijn Naam sta ik hier.

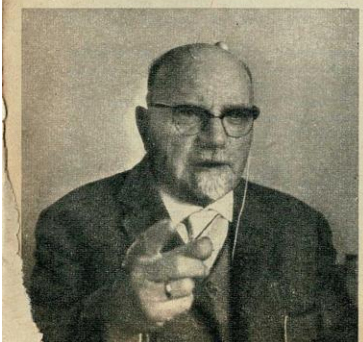
In Spakenburg komt een oud baasje naar me toe die zegt: Jongetje — moet je horen: jongetje tegen mij, die over een paar weken zeventig wordt — hij

„Ik zeg tegen hem: ik kom hier niet om dood te slaan...”

„Het liefst van alles houd ik van straatpredikingen. Dat leeft...”

„Uw duiven, meneer pastoor? Welnee — het zijn allemaal Gods duiven...”

„... jongetje, tegen mij, die over 'n paar weken zeventig wordt!”

zegt: Jongetje, je boodschap is te locht. „Te locht, waarom?” „Je moet er veel meer voor doen dan jij wel denkt.”

„Ik zeg: geef me de hand. Dat is al gebeurd. Bij u ook, hoop ik. En weet u wat u nu nog moet leren: 'n tekstje aanpakken zoals de kinderen dat zo juist ook hebben gedaan.”

Voor niets en niemand gaat de heer Hornsveld uit de weg om zijn werk te voltooien. Eens werd in allerijl, toen een discussiant aanvoelde het niet te kunnen bolwerken, de pastoor er bij gehaald. Met volle zeilen kwam hij aangedraafd. Op rauwe toon vroeg hij: „Wat moet u?”

Dan het rustige antwoord van de heer Hornsveld: „Goeie avond, wat moet u?”

Ontwapenend, vriendelijk, direct op de man af, zoekend naar een manier om contact te leggen, maar het daarbij vertikkend een beetje water bij de wijn te doen.

In het woonwagenkamp in Bilthoven stevende ook eens een pastoor op hem af.

„Wat doet u hier?” vroeg hij.

„Evangeliseren, net als u.”

„Ik heb liever niet dat u dat doet. De mensen hier zijn allemaal katholiek.”

„O nee, niet allemaal. Hooguit de helft.”

„Maar u schiet toch maar onder mijn duiven.”

„Uw duiven, mijnheer pastoor? Welnee — het zijn allemaal Gods duiven!” zo luidde het antwoord van de heer Hornsveld — fel toestotend, direct op de man af. Maar liever is het hem ontwapenend te werk te gaan.

„Dat sanatoriumwerk... ook vanzelf gekomen. We bezochten een kennisje. Nou ben ik niet eenkennig. Ik zie Jan, maar ik zie Piet ook en met allemaal maak ik een praatje. Ze vroegen of ik nog eens terug kwam. Nu ga ik twee ochtenden en 'n middag per week naar Zonnegloren. Ik draai wat plaatjes en dan zie je de onverschilligen onder de dekens kruipen. Dan denk ik: stil laten kruipen, geeft niets, als ze maar niet stikken! Maar de volgende keer ga ik naar hem toe en dan zeg ik: Joh, waarom kroop jij weg?”

„k Mot niks van dat gefemel hebben!”

„Ik ook niet! Gefemel is het vervelendste wat er is. Maar het is niet altijd gefemel. Vergeet niet dat er eens een tijd komt dat je niet meer weg kunt kruipen!”

Zo kom je tot een persoonlijk gesprek. Dat doet veel meer. Een meeting — allemaal mooi en aardig, maar een persoonlijk gesprek doet veel meer.

Je moet ook altijd gaan. Ik heb nu een auto, van de Mission, maar vroeger ging ik op de fiets. Of het nu sneeuwstormde of er een plensbui viel: gaan! Het is geen liefhebberij, maar plicht. In het sanatorium kreeg ik eens een pluimpje van een meisje. Dat deed me goed. Ze zei: Meneer, ik vond het fijn dat u kwam. Maar fijner vond ik het dat u altijd kwam. Soms gevonden het

VASTBERADEN en steeds trouw door zijn echtgenote geflankeerd, stapte de heer Hornsveld uit Soest op geregelde tijden de woonwagenkampen binnen om er te evangeliseren. „Die mensen horen er toch ook bij?” zegt hij, „ik kon niet goed hebben, dat de kampen door de kerken vrijwel verwaarloosd werden.”

zo dat we dachten: hij komt vast niet. Maar u kwam toch.

In hetzelfde sanatorium zei een meisje eens: Meneer, wat hebt u een bekende stem. Komt u weleens voor de radio? Bent u dan weleens in Vreeswijk geweest? Ik zeg: ik kom overal met de geluidswagen. Maar nou zal ik het verhaal verder doen: u woont daar en daar, in dat en dat huis, en u lag op bed achter dat en dat raam.

Dat is waar, zegt ze. En toen u kwam, zweefde ik tussen leven en dood. Uw boodschap is toen een grote troost voor me geweest.

Zo iets hoor je dan vier jaar later. Dat sterkt je enorm in je werk.

Ik heb geen opleiding gehad — nee. Ik heb dat als een handicap gevoeld. Maar het heeft dit voordeel: je vormt jezelf in de praktijk. Natuurlijk heb ik studie gemaakt. Ik heb Engels geleerd en een

MET INTENSE AANDACHT

volgt de jeugd uit de woonwagenkampen hetgeen er door de heer Hornsveld verteld wordt. En met evenveel overgave wordt er gezongen als het daar de tijd voor is. Kind met de kinderen is deze evangelist en wie hem kent, weet, dat hem dit gemakkelijk afgaat.

beetje Frans. Ik ben ook een groot voorstander van het lekenelement in de evangelisatie. Ondervinding is nog steeds de beste leermeesteres. Het duurt wat langer en het kost meer moeite, maar de vruchten zijn beter. Theorie is er zat. Tienduizenden boeken en honderden boekenkasten staan er vol mee. Zij moeten er zijn, natuurlijk! Maar theorie moet zijn geschreven op de praktijk. Theorie als hoofdzaak is niet goed. Dan werkt zij verstikkend. Ik ga van tijd tot tijd naar het conferentieoord Woudschoten. Maar met permissie gezegd: er zijn me daar te veel professors en doctors aan het woord.

Soms moet ik zachtjes te werk gaan, andere keren een beetje brutaal. Ik correspondeer veel met zieken. De adressen haal ik uit De Spiegel. Soms blijft zo'n correspondentie jarenlang bestaan. Zo heb ik eens een vrouw gehad die me na talloze brieven opeens schreef dat ze haar geloof kwijt was. Ik kon wel schrijven: blijf geloven en zo, maar dat zou haar weinig hebben gezegd. Ik schreef: stuur me uw Bijbel maar op, want die hebt u niet meer nodig en bidt ook maar niet meer. Daar schrok ze van. Als antwoord kreeg ik een heel andere brief. Zij had haar

geloofskracht weer teruggevonden. Er zijn mensen die kritiek hebben op ons werk. Conservatieven zeggen wel eens: Ik begrijp niet dat je... en dan komt er een hele reeks bezwaren. Ik neem het ze niks kwalijk. Er wordt in de wereld veel geoordeeld en veroordeeld zonder kennis van zaken. Onbekend maakt onbemind. Kritiek hoor ik graag, maar het moet gaan in de toon der liefde. Felle, bijna onberedeneerde kritiek neem ik altijd met een korreltje zout. Ik denk altijd: bij lof of blaam, bedenk van wie. Ik ben anderhalf jaar ouderling geweest in de Gereformeerde kerk. Ik kom er, natuurlijk zou ik haast zeggen, nog tweemaal per zondag. Maar voor ouderling deugde ik niet meer. Ik heb ook, wat je zou kunnen noemen herrie gehad. Maar nu kwamen ze weer vragen of ik voor de kerk wil gaan werken.

Bekrompenheid en hokjesgeest — bij mij niet gezien! Samenwerken moeten we. Maar er wordt daarover te veel gepraat en te weinig gedaan. Ik vind: laten we eerst samenwerken, dan worden we het wel eens. Dan vallen er veel bezwaren weg die bij praten alleen onoverkomelijk lijken.”

Deze opvatting heeft de heer Hornsveld eens treffend neergeschreven in een couplet van een vers dat hij onder de titel „Straatpreek” aan het papier toevertrouwde. Het luidt: „Wij praten met elkaar, binnen de veilige muren / En zoeken de methode die 't doelmatigst lijkt / Maar laten anderen dwalen in het nachtelijk duister / Zodat geen blijde boodschap ooit hun oor bereikt.” En dan moet ik even zijn kantoorje zien. Er hangen schilderijen, want hij heeft gekunstschilderd. En linoleumsneden, want ook die heeft hij gemaakt. En hij heeft geëist. En prachtige calligrafieën gemaakt, zelfs oorkonden voor het Koninklijk Huis. Het titelblad van het Bijbeltje dat de Gereformeerde Kerk van Baarn prinses Beatrix bij haar geboorte aanbod bij voorbeeld heeft hij sierlijk beschreven.

Hij heeft piano gespeeld en orgel, en viool. En Braille geleerd, om ook met blinden te kunnen corresponderen. De braille-schrijfmachine staat steeds bij de hand. De wanden staan vol met tientallen door hem gemaakte plaatboeken. Hij heeft vele tapes volgepraat met predicaties.

„U ziet het: evangeliseren is meer dan een woordje doen,” zegt hij.

DICK J. DIJES.

